

IN MEMORIAM ДР ЈАКОВ КИШЈУХАС (1948–2024)

Дана 10. маја 2024, у 76. години живота, упокојио се др Јаков Кишјухас, истакнути просветно-педагошки радник у образовању на русинском језику, али и у широј заједници.

Јаков (Јаков) Кишјухас рођен је 1. новембра 1948. године у Руском Крстуру. Основну школу завршио је у свом родном селу, а Гимназију „Светозар Марковић” у Новом Саду. Студије руског језика и књижевности започео је у Новом Саду, а завршио их у Сарајеву. Радни век у просвети почео је као професор руског језика у Гимназији „Жарко Зрењанин” у Врбасу, у њеном издвојеном одељењу у Руском Крстуру. Након тога је као део наставничког кадра наставио да ради у Образовном центру „Петро Кузмјак” од 1971. до 1977. године, где је у једном периоду обављао функцију помоћника директора. Као саветник за русински језик у Просветно-педагошком заводу Војводине почео је да ради 1981. године, када се и преселио у Нови Сад. Овај период уједно означава и почетак његовог значајног доприноса образовању на русинском језику које можемо сагледати кроз ауторства и коауторства уџбеника за русински језик, као и о читанки и граматика за русински језик које се и данас користе како у редовној настави на русинском језику, тако и у изборној настави. У готово педесетогодишњем континуираном раду на састављању читанки за потребе наставе на русинском језику, где је реч о читанкама од другог до осмог разреда основне школе и једној читанки за трећи разред средње школе, као и о допуњеним и измењеним издањима, огледа се истрајни рад, као и непрекидна присутност Јакова Кишјухаса у овом веома важном сегменту образовања, од 1977. кад је објављена прва читанка на чијој изради је радио, до 2022. године када је објављена последња читанка под његовим ауторством. У периоду од 1986. до 2022. године радио је и на уџбеницима и радним листовима за русински језик и културу изражавања, а аутор је три уџбеника за изборну наставу русинског језика с елементима националне културе, један за први, други и трећи разред основне школе, други за четврти, пети и шести разред и трећи за седми и

осми разред. Значајан је и његов допринос и кад је реч о састављању збирки задатака за упис у средњу школу. У овим збиркама се појављује као уредник не само у збиркама за русински језик, већ и за словачки, мађарски и румунски.

Године 1992. Јаков Кишјухас је одбранио докторат *Однос књижевност и животног искуства у настави књижевности од I до VIII разреда основног васпитања и образовања* на Филозофском факултету у Новом Саду, под менторством проф. др Јулијана Тамаша.

Осим као аутор и коаутор готово свих уџбеника и читанки за редовну и изборну наставу русинског језика, значајан допринос дао је и као излагач, преводилац, аутор тестова за завршни испит на крају основне школе, затим као дугогодишњи саветник и надзорник за русински језик. На Одсеку за русинистику је у звању доцента једно време био ангажован на предмету Методика наставе русинског језика и књижевности. Осим тога, био је ангажован у Министарству просвете Републике Србије као надзорник за ученички стандард у средњошколским домовима ученика односно интерната на територији Србије. Захваљујући овом ангажовању могао је истрајно да ради на осавремењивању стандарда у домовима ученика, како у пракси, тако и кроз писање приручника и књига. Заједно са сином Алексејем 2002. године објавио је књигу *Интернати – светско искуство*, значајну за васпитни рад у домовима средњих школа.

Учествовао је на многим конференцијама у земљи и иностранству. Као аутор и излагач дуго је сарађивао са Институтом за економику и финансије (данас Институт за економију и право). Излагао је на конференцијама намењеним руководиоцима и васпитачима у домовима ученика и студентским домовима. Посебан допринос у јавном животу Русина дао је у бројним учествовањима на конференцијама и трибинама у вези са русинским идентитетом, науком, образовањем, књижевношћу, културом.

Јаков Кишјухас је добитник Светосавске награде за два уџбеника из русинског језика за изборну наставу, а ова награда му је додељена у конкуренцији свих уџбеника на мањинским језицима у Републици Србији. Два пута је добио награду часописа за науку, књижевност и културу *Шветлосц* који издаје НИУ „Руске слово”.

На крају своје професионалне каријере био је управник Дома ученика средњих школа „Бранково коло” у Новом Саду.

Др Јаков Кишјухас сахрањен је 14. маја 2024. године у Новом Саду.

Ана Римар Симуновић
Александра Дејановић